

Allianz Research | 16 kwietnia 2024 r.

Chiny kontra Niemcy – fala handlowa odwraca się

Od komplementarności do zastępowania: produkty chińskie wypierają niemieckie nie tylko z rynków światowych, ale i ich kosztem znajdują odbiorców w Europie. Nie chodzi przy tym wyłącznie o motoryzację, ale też maszyny i urządzenia, chemikalia, komputery i telekomunikację, elektronikę i sprzęt gospodarstwa domowego

Ludovic Subran
Główny ekonomista
ludovic.subran@allianz.com

Ana Boata
Kierownik działu badań ekonomicznych
ana.boata@allianz-trade.com

Bjoern Griesbach
Starszy strateg inwestycyjny
bjoern.griesbach@allianz.com

Jasmin Gröschl
Starszy ekonomista na Europę
jasmin.groeschl@allianz.com

Françoise Huang
Starszy ekonomista dla regionu APAC
françoise.huang@allianz-trade.com

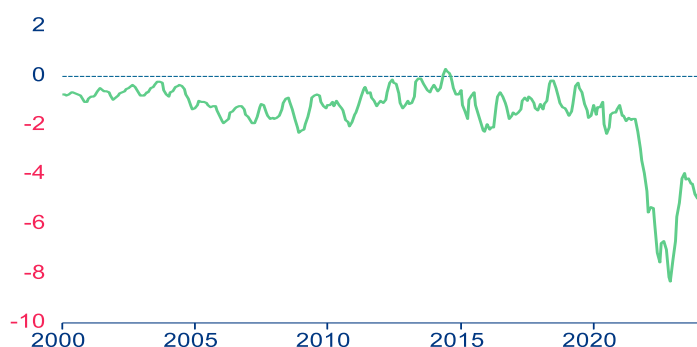
Yao Lu
Doradca sektorowy
yao.lu@allianz-trade.com

W skrócie:

- **Pomimo podróży kanclerza Niemiec do Chin ich historycznie partnerskie stosunki handlowe mogą być zagrożone.** Udział Chin w globalnym eksporcie w kluczowych sektorach, takich jak maszyny, chemikalia i sprzęt elektryczny, przewyższył Niemcy, podczas gdy zależność Niemiec od chińskiego importu znacznie wzrosła z 6% w 2004 r. do 22% w 2022 r.
- **Pomimo pięciokrotnego wzrostu niemieckich inwestycji bezpośrednich** w Chinach w latach 2010-2022, firmy (inwestujące) odnotowały w 2022 roku obroty niższe o -6,2 mld EUR i zwroty z inwestycji niższe o -24,8 mld EUR (niż w scenariuszu działania bez inwestycji i transferu technologii). Aby sprostać tym wyzwaniom, firmy nie cofają się, ale reinwestują zyski w Chinach, ale jednocześnie borykają się z trudnościami gospodarczymi na macierzystym rynku, co prowadzi do redukcji zatrudnienia w Niemczech.
- **Niemiecki eksport maszyn** do krajów BRICS (z wyłączeniem Chin) i krajów ASEAN **spadł** w ciągu trzech lat odpowiednio o -23% i -14% w porównaniu z 2019 r., Podczas gdy chiński eksport maszyn do tych regionów odnotował w tym czasie znaczny wzrost o +89% i +31%.
- Niemcy tradycyjnie były największym dostawcą towarów przemysłowych na rynek wspólnotowy – i nadal są. Jednak zarówno w ostatniej pięcioletce, a nawet w ostatniej dekadzie **spadł udział niemieckich najbardziej zaawansowanych sektorów produkcji przemysłowej w rynku unijnym** (w 10 na 11 sektorów).

Pomimo podróży kanclerza Niemiec do Chin można zaryzykować stwierdzenie, że stosunki handlowe pomiędzy tymi państwami mogą być zagrożone, nawet jeśli krytyczna zależność Niemiec od Chin wyraźnie wzrosła. Podczas gdy w przeszłości oba kraje cieszyły się silnym, uzupełniającym się partnerstwem, nasilająca się konkurencja przemysłowa zagraża niemieckiej produkcji w sektorach, w których kiedyś dominowała. Z analiz Allianz Trade wynika, że struktura handlu między Niemcami a Chinami zmienia się, a udział eksportu do Chin w PKB spadł o prawie jedną trzecią od szczytowego poziomu w IV kwartale 2020 roku. Bilans handlowy Niemiec z Chinami od dłuższego czasu był przechylony, ale niemiecki deficyt handlowy nasilił się w ciągu ostatnich dwóch lat (wykres na następnej stronie). Ponadto stwierdzamy, że **krytyczna zależność Niemiec od Chin wzrosła z 6% importu w 2004 roku do 22% w 2022 roku.** Obejmuje to 212 rodzajów produktów, z których 74 należą do sektorów komputerów i telekomunikacji, elektroniki i sprzętu gospodarstwa domowego, podczas gdy 44 produkty należą do tekstyliów, a 33 do chemikaliów. **Z biegiem lat podział sektorowy tej zależności Niemiec przesunął się w kierunku branż o wyższej wartości dodanej.**

Deficyt handlowy Niemiec z Chinami, trzymiesięczna średnia ruchoma w mld USD

Źródła: LSEG Datastream, Allianz Research

Chiny pną się w górę globalnych łańcuchów wartości, a ich udział w światowym rynku eksportowym w kluczowych sektorach przewyższa Niemcy. Chińska strategia importowania wiedzy poprzez współpracę i inwestowanie w wysoce innowacyjne przedsiębiorstwa produkcyjne za granicą okazała się skuteczna. Chiny stale pięły się w górę łańcucha wartości i zdobyły udział w rynku w zaawansowanych sektorach przemysłowych, jednocześnie **wypierając produkty europejskie z rynku krajowego**. Wpływ ten jest widoczny w zmieniających się wzorcach handlowych. Udział Chin w globalnym rynku eksportowym stale wzrastał z mniej niż 4% w 2000 r. do 14% w 2022 r. Tymczasem udziały Niemiec w globalnym rynku eksportowym przez długi czas utrzymywały się na poziomie około 10%, a w 2022 r. ustabilizowały się na poziomie 8%. Co ważniejsze, globalny udział Chin w eksporcie przewyższył udział Niemiec w trzech z czterech głównych sektorów eksportowych (tabela poniżej): 1) maszyny i urządzenia, 2) chemikalia i 3) komputery i telekomunikacja, elektronika i sprzęt gospodarstwa domowego.

Tabela: Udział w globalnym rynku eksportowym (%) w 2022 r., Chiny vs. Niemcy, ogółem i w kluczowych sektorach

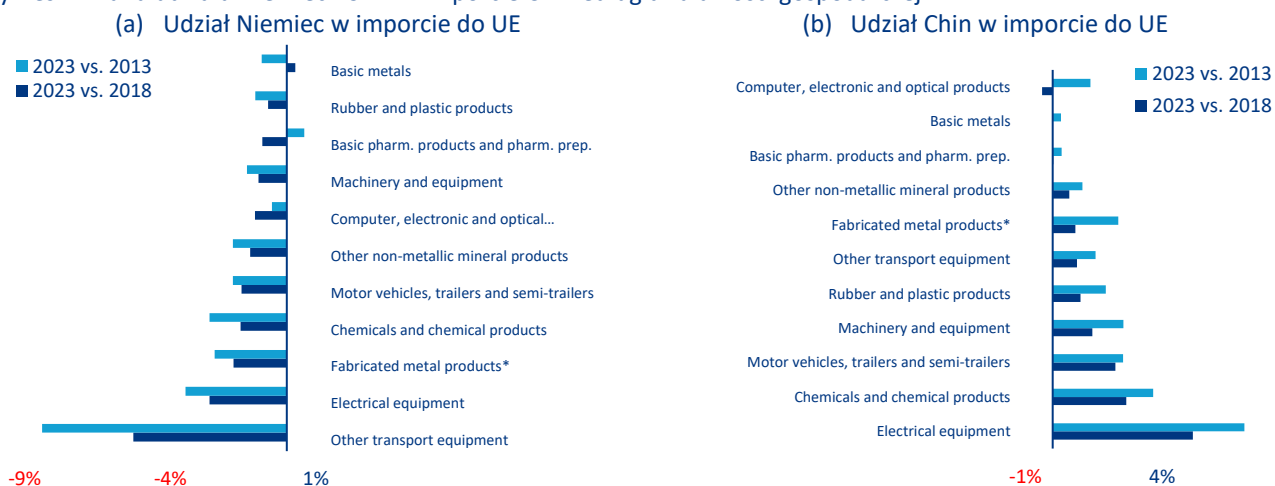
	China	Germany	Has China surpassed Germany?
Total	14%	8%	Yes, in 2012
GVC-related exports	10%	9%	Yes, in 2021
Traditional exports	18%	8%	Yes, in 2009
Computers & Telecom, Electronics, Household Equipment	33%	7%	Yes, in the early 2000s
GVC-related exports	26%	7%	Yes, in the early 2000s
Traditional exports	40%	7%	Yes, in the early 2000s
Machinery & equipment	24%	17%	Yes, in 2019
GVC-related exports	17%	20%	No, but Germany's lead has declined from 11pp in 2017 to 3pp in 2022
Traditional exports	29%	15%	Yes, in 2018
Chemicals	11%	10%	Yes, in 2022
GVC-related exports	8%	11%	No, but Germany's lead has declined from 9pp in 2017 to 3pp in 2022
Traditional exports	14%	8%	Yes, in 2017 (with a blip in 2020)
Autos manufacturers and suppliers, transport equipment	6%	17%	No, but Germany's lead has declined from 15pp in 2018 to 11pp in 2022
GVC-related exports	4%	18%	No, but Germany's lead has declined from 15pp in 2018 to 13pp in 2022
Traditional exports	9%	17%	No, but Germany's lead has declined from 14pp in 2018 to 8pp in 2022

Źródła: Bank Światowy (WITS), Allianz Research. Uwaga: "Eksport związany z globalnym łańcuchem wartości" oznacza eksport związany z globalnym łańcuchem wartości. Odpowiada to towarom, które przekraczają więcej niż jedną granicę, tj. uczestniczą w różnych etapach łańcucha dostaw. Tradycyjny eksport przekracza tylko jedną granicę z kraju źródłowego bezpośrednio na rynek końcowy.

Wysoko wyspecjalizowane niemieckie firmy maszynowe, producenci pojazdów z silnikami spalinowymi i producenci specjalistycznych chemikaliów stoją w obliczu silnej konkurencji ze strony chińskich rywali, którzy są wspierani przez konkurencyjność cenową i wsparcie polityczne ze strony Pekinu. Niemcy utrzymują przewagę w zakresie producentów i dostawców samochodów oraz sprzętu transportowego, ale w ostatnich latach nieznacznie się ona zmniejszyła. Stąd gdy **niemiecki eksport samochodów osobowych do Chin wzrósł o +38% w ciągu ostatniej dekady, w ciągu ostatnich dwóch lat gwałtownie spadł o -10%**. Interesujące jest również rozróżnienie między eksportem związanym z globalnymi łańcuchami wartości ("Eksport związany z GVC" w tabeli), a tym, który trafia bezpośrednio na rynek końcowy ("Tradycyjny eksport" w tabeli). Wydaje się, że Chiny znacznie szybciej zyskują na popularności w eksporcie tradycyjnym, co prawdopodobnie odzwierciedla dwa trendy. Z jednej strony, na wcześniejszych etapach industrializacji, eksport towarów, które wymagają mniejszej wartości dodanej i mniej wyrafinowanych łańcuchów dostaw, rozwija się szybciej. Z drugiej strony, w ostatnim czasie Chiny były w stanie zintegrować długie sekwencje łańcuchów wartości w kraju, dostarczając w ten sposób towary, które wymagają mniejszego udziału innych krajów. Ten ostatni punkt jest dodatkowo poparty dowodami w handlu produktami pośrednimi między Niemcami a Chinami, który drastycznie spowolnił w 2022 i 2023 r.¹.

Z analiz Allianz Trade wynika, że okno możliwości dla niemieckiej produkcji zawęża się, ponieważ stosunki gospodarcze między Niemcami a Chinami zmieniają się z komplementarności na substytucję - nawet w UE. Niemiecki eksport maszyn do krajów BRIS (z wyłączeniem Chin) i krajów ASEAN spadł odpowiednio o -23% i -14% w porównaniu z 2019 r., Podczas gdy chiński eksport maszyn do tych regionów odnotował znaczny wzrost o +89% i +31%. W Europie, która odpowiada za dwie trzecie niemieckiego eksportu, Chiny również zyskały udział w rynku kosztem Niemiec. Podczas gdy Niemcy historycznie były głównym źródłem importu na rynku UE, szczególnie w zaawansowanych sektorach produkcyjnych, takich jak pojazdy silnikowe i maszyny, ich udział w rynku spada. W ciągu ostatnich pięciu jakich 10 lat, 10 z 11 zaawansowanych sektorów produkcyjnych odnotowało spadek udziału w rynku, przy czym jedynymi wyjątkami były metale podstawowe (+0,3 punktu procentowego w latach 2018-2023) i produkty farmaceutyczne (+0,6 punktu procentowego w latach 2013-2023) (wykres część a poniżej). Sprzęt transportowy, z wyłączeniem pojazdów silnikowych, odczuł najbardziej znaczącego spowolnienie, ze spadkami o -5,3 punktu procentowego i -8,4 punktu procentowego. Z kolei Chiny odnotowały znaczny wzrost na rynku UE we wszystkich sektorach (wykres część b poniżej). Jedynie produkty komputerowe, elektroniczne i optyczne odnotowały niewielki spadek (-0,4%). Dynamika jest szczególnie silna w przypadku sprzętu elektrycznego, który wzrósł o 5,1 punktu procentowego w latach 2018-2023 i o 7,0 punktu procentowego w latach 2013-2023. Tendencja ta podkreśla rosnącą konkurencyjność Chin i wyzwania, jakie stanowią one dla tradycyjnych mocnych stron Niemiec na rynku.

Wykres: Zmiana udziału Niemiec i Chin w imporcie UE według działalności gospodarczej

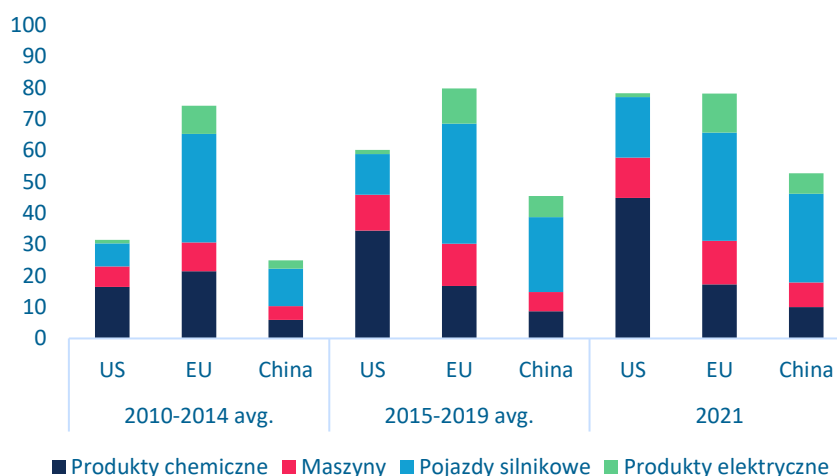
Źródła: Eurostat, Allianz Research . Uwaga: Wyroby metalowe gotowe nie obejmują maszyn i urządzeń.

Malejące przychody i udział w rynku wywierają presję na zyski niemieckich firm działających w Chinach. Podczas gdy niektóre niemieckie firmy zraziły się do chińskiego rynku, pozostaje on atrakcyjnym miejscem dla inwestycji dużych korporacji. W latach 2010-2022 niemieckie inwestycje bezpośrednie w Chinach wzrosły pięciokrotnie, zwłaszcza w

¹ Niemiecki eksport półproduktów do Chin wzrósł o +45% w ciągu ostatniej dekady, ale spadł o -7% w ciągu ostatnich dwóch lat. Podobnie niemiecki import półproduktów z Chin wzrósł ponad dwukrotnie w ciągu ostatniej dekady, ale spadł o -34% w latach 2022-2023.

sektorze motoryzacyjnym, i czterokrotnie w sektorze chemicznym (wykres poniżej). Jednak niemieckie inwestycje osiągnęły gorsze wyniki na całym świecie w porównaniu do swoich konkurentów. W rezultacie niemieckie firmy odnotowały niższe obroty w Chinach o -6,2 mld EUR i mniejszy zwrot z inwestycji bezpośrednich o -24,8 mld EUR w 2022 r. w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym bez transferu wiedzy i technologii.² Aby zachować konkurencyjność, firmy reinwestują swoje zyski osiągnięte w Chinach z powrotem w kraju, zmniejszając fundusze, które mają być wysyłane do Niemiec. Dalsze wyzwania gospodarcze w kraju macierzystym związane z wysokimi cenami energii i rosnącą biurokracją zwiększają presję na firmy działające na arenie międzynarodowej. Doprowadziło to do redukcji zatrudnienia w kraju, skłaniając do wezwań do wprowadzenia środków protekcyjnych i zmniejszających ryzyko. Jednak niemieckie firmy prawdopodobnie skorzystałyby bardziej na polityce, która zmniejszyłaby ich obciążenia regulacyjne i podatkowe w kraju oraz usunęła przeszkody dla innowacji. Pomogłoby to firmom odzyskać konkurencyjność na arenie międzynarodowej.

Niemieckie inwestycje bezpośrednie i pośrednie w Chinach, w mld EUR

Źródła: Deutsche Bundesbank, Allianz Research

Kontakt z Allianz Trade

Grzegorz Błachnio
+48 601 056 830
grzegorz.blachnio@allianz-trade.com

Kontakt z multiAN PR

Artur Niewrzędowski
+ 48 509 433 874
artur.niewrzędowski@multian.pl

² Elastyczności pochodzą z Hunnekes, F., Konradt, M., Schularick, M., Trebesch, C. i J. Wingenbach, 2023. *Exportweltmeister- Germany's Foreign Investment Returns in International Comparison*, JIE, w przygotowaniu.

Oceny te, jak zawsze, podlegają poniższemu zastrzeżeniu.

STWIERDZENIA DOTYCZĄCE PRZYSZŁOŚCI

Stwierdzenia zawarte w niniejszym dokumencie mogą obejmować perspektywy, stwierdzenia dotyczące przyszłych oczekiwań i inne stwierdzenia dotyczące przyszłości, które opierają się na bieżących poglądach i założeniach kierownictwa i wiążą się ze znanym i nieznanym ryzykiem i niepewnością. Rzeczywiste wyniki, wydajność lub zdarzenia mogą się znacznie różnić od tych wyrażonych

lub sugerowanych w takich stwierdzeniach dotyczących przyszłości.

Takie odchylenia mogą wynikać m.in. z (i) zmian ogólnych warunków gospodarczych i sytuacji konkurencyjnej, w szczególności w zakresie podstawowej działalności Grupy Allianz i na podstawowych rynkach, (ii) wyników rynków finansowych (w szczególności zmienności rynku, płynności i zdarzeń kredytowych), (iii) częstotliwości i dotkliwości ubezpieczonych zdarzeń szkodowych, w tym katastrof naturalnych, oraz rozwoju kosztów szkód, (iv) poziomów i trendów śmiertelności i zachorowalności, (v)

) poziomu uporczywości, (vi) w szczególności w działalności bankowej, zakres niewykonania zobowiązań kredytowych, (vii) poziomu stóp procentowych, (viii) kursy wymiany walut, w tym kurs wymiany EUR/USD, (ix) zmiany przepisów prawa i regulacji, w tym przepisów podatkowych, (x) wpływ przejęć, w tym związane z nimi kwestie integracji, oraz środki reorganizacyjne,

a także (xi) ogólne czynniki konkurencyjne, w każdym przypadku w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i/lub globalnej.

Wystąpienie wielu z tych czynników może być bardziej prawdopodobne lub bardziej wyraźne w wyniku działań terrorystycznych i ich konsekwencji.

BRĄK OBOWIĄZKU AKTUALIZACJI

Firma nie zobowiązuje się do aktualizowania jakichkolwiek informacji lub stwierdzeń dotyczących przyszłości zawartych w niniejszym dokumencie, z wyjątkiem

wszelkich informacji, których ujawnienie jest wymagane przez prawo.

Allianz Trade to znak towarowy używany do oznaczania szeregu usług świadczonych przez Euler Hermes.